

УДК: 811.111 (078.10)

ПРИХОДЧЕНКО О. О.

(Запорізький національний університет)

ФОНЕТИЧНІ ЗАСОБИ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ОПОЗИЦІЇ 'ЖИТТЯ – СМЕРТЬ' В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ РОМАНАХ ПРО ВАМПІРІВ

Статтю присвячено вивченню фонетичних засобів об'єктивації концептуальної опозиції "ЖИТТЯ" – "СМЕРТЬ" на матеріалі готичних романів про вампірів. Доведено актуальність дослідження фонетичних засобів для вивчення іконічності. Встановлено, що основними засобами вербалізації концептів ЖИТТЯ й СМЕРТЬ є звуконаслідування, звуко символізм і фонестеми.

Ключові слова: фонетичні засоби об'єктивації, звуконаслідування, звуко символізм, фонестема.

Приходченко А. А. Фонетические способы объективации концептуальной оппозиции 'ЖИЗНЬ – СМЕРТЬ' в англоязычных романах о вампирах. Стаття посвящена изучению фонетических способов объективации концептуальной оппозиции "ЖИЗНЬ" – "СМЕРТЬ" на материале готических романов о вампирах. Обоснована актуальность исследования фонетических способов для изучения иконичности. Было доказано, что основными способами вербализации концептов ЖИЗНЬ и СМЕРТЬ являются звукоподражание, звуко символізм и фонестемы.

Ключевые слова: фонетические способы репрезентации, звукоподражание, звуко символізм, фонестема.

Prihodchenko O. O. The Phonetical Means of Representation of the Conceptual Opposition 'LIFE – DEATH' in the English Novels about Vampires. The article is dedicated to the studying of the phonetic means of representation of the conceptual opposition "LIFE" – "DEATH" on the material of the gothic novels about vampires. The peculiarities of the realia which are associated with the notions of 'life' and 'death' were investigated according to the different phonetic means, such as onomatopoeia, sound imitation and phonestems. It was found out that mentioned above phonetic means are used with both concepts, but have different meaning according to the context and to the people's associations and understanding of the world. In such a way, it was established that unknown (DEATH) is represented in terms of 'existence' and the well-known sphere (LIFE). The sound imitation describes the sphere of DEATH as 'silent' and 'strange', when the sphere of LIFE is depicted as 'light' and 'rich'. The phonestems represent the analyzed concepts in the same way: LIFE is described as 'bright' and 'colorful' but DEATH is represented as 'not vivid' or 'too quick'.

Key words: phonetic means of representation, onomatopoeia, sound imitation, phonestem.

Лінгвоконцептологічні та лінгвокультурологічні дослідження останніх років спрямовані на вивчення механізмів вербалізації культурного знання та засобів апелювання до концептосфери носіїв різних лінгвокультур (етнічних, соціальних, конфесійних тощо). Актуальність таких розвідок зростатиме, оскільки саме вербальна реконструкція концептів дозволяє встановити їх ментальну природу, втілену різними мовними засобами, й надати їй раціональної, впорядкованої форми.

Питанням природи концептів, їх структури, методів дослідження, класифікації та мовної репрезентації присвячено численні роботи (М. Ф. Алефіренко, Л. Барсалоу, С. Г. Воркачев, В. Еванс, В. І. Карасик, О. С. Кубрякова, М. В. Нікітін, А. М. Приходько, О. О. Селіванова, А. О. Худяков, та інші). Науковці солідарні відносно того, що концепт – це важливий елемент картини світу, відображення духовної культури людей, глибини й своєрідності розуміння ними навколишнього світу.

Концепти ЖИТТЯ й СМЕРТЬ корелюють з одвічними поняттями, а їх унікальність полягає в тому, що вони існують «в єдності, настільки визначаючи один одного, що сприймаються не тільки як протилежні, а як пов'язані між собою» [Деева 2006, с. 341]. Опозитивне моделювання картини світу ґрунтується на положенні, що «в основі опису будь-якої картини світу лежать бінарні опозиції, причому вони носять універсальний характер» [Руднев 2001, с. 12].

Опозиція, на якій тримається концептуалізація, і, як наслідок, номінація протиставлених об'єктів і явищ, включає в себе асоціації про схожість і відмінність та фактори сприйняття дійсності, суб'єктивні для кожного індивіда. «Однією з найбільш популярних моделей опозитивної номінації є антонімія, когнітивним джерелом якої виступає протилежність усередині тієї чи тієї суті» [Талапова 2008, с. 5]. До таких і належать концепти ЖИТТЯ й СМЕРТЬ. Антонімічні концепти, зокрема, війна – мир, віра – безвір'я, народ – влада, життя – смерть є предметом вивчення в українськомовній [Сахарова],

англійськомовній [Пономарева 2008], російськомовній [Вендина 2004, Невинская 2006] та німецькомовній [Пасечникова 2009] лінгвокультурах, але їх вербальна репрезентація ще недостатньо опрацьована.

Мета статті: встановлення особливостей об'єктивації опозиції ЖИТТЯ – СМЕРТЬ в англійськомовних романах про вампірів. **Об'єкт**: засоби вербалізації антиномічних концептів ЖИТТЯ й СМЕРТЬ. **Предметом дослідження** є способи актуалізації опозитивних концептів ЖИТТЯ – СМЕРТЬ на фонетичному рівні.

Аналіз особливостей актуалізації антиномічних концептів 'життя' й 'смерть' в англійськомовних романах про вампірів показав, що для їх вербалізації залучається багатий спектр різнорівневих мовних засобів (фонетичних, лексичних, синтаксичних). Об'єктивація концептів на фонетичному рівні здійснюється за рахунок реалізації звукозображального потенціалу мовних одиниць через «внутрішнє звукозображення» (відтворення звучань, які супроводжують життєдіяльність людини, вигуків) та «зовнішнє звукозображення» (імітації звучань, які утворюються різними реаліями) [Газов-Гинзберг 1965, с. 23].

У цій статті розглянемо звукозображальні вербалізації концептів ЖИТТЯ й СМЕРТЬ, представлені звуконаслідуванням, звукосимволізмом і фонестемами. В англійськомовних романах про вампірів звуконаслідування кодують денотати, які зазвичай асоціюються як із небуттям, потойбіччям, так і, навпаки, із життям, існуванням.

Одиниці імітативного походження *howl* “of imitative origin, a long, sad sound of a wild animal (dog or wolf)”, *wail* “(of an animal) long loud cry” [Етимологічний словник англійської мови] уживаються в описах вампірів, місць їх перебування, наприклад, в уривку, де йдеться про подорож Джонатана Харкера Трансильванією, яку здавна пов'язують із потойбічними, злими силами: “**wailing**..., <...>**a wild howling** began, which seemed to come from all over the country, as far as the imagination could grasp it through the gloom of the night.<...>**a louder and a sharper howling**, that of wolves, which affected both the horses and myself in the same way” [Dracula, с. 10].

З одного боку, така ономастопея апелює до сфери небуття й дозволяє виразно відтворити потойбіччя, сповнене загрози для людини. Місце, де перебувають загрозливі хижакі, потвори й смерть (“*Ordog*” – *Satan*, “*Pokol*” – *hell*, “*stregoica*” – *witch*, “*vrolok*”, *vlikoslak*” – *werewolf or vampire*” [Dracula, с. 5]), виявляється табуйованим для людини: “*It was n't human, not even the howl of a beast*” [MC, с. 10]. З іншого боку, такі звучання як лемент, виття, гвалт існують і в людському світі: звуки тварин – “*There was a dog howling all night*”. [Dracula, с. 2], **a louder and a sharper howling, that of wolves**” [Dracula, с. 10]; бурхливі вияви болю, страждання тощо – “**a wild howling**” [Dracula, с. 10], “...**a long, agonized wailing, as if from fear**” [Dracula, с. 10]).

Завдяки тому, що ономастопея спирається на відтворення акустичної ознаки денотата, а форма звуконаслідувань умотивована змістом, досягається природність позначень і створюється документальність, реалістичність репрезентації сфери смерті. Таким чином невідоме ('смерть') репрезентовано в термінах 'існування' як щось вже відоме через досвід ('життя'), зокрема через звучання:

- 'горювання, скорбота' – 'woe' (“*She [Lucy] is woefully different from what she was when I saw her last*” [Dracula, с. 94]; “*I was desolate and afraid, and full of woe and terror*” [Dracula, с. 301]);

- 'шипіння, свист' – 'hiss' (“*She should have been destroyed,*” *she hissed*”. [BB, с. 100]; “*Danny Glick [a vampore] hissed at him*” [SS, с. 165]; “*Above them flew the vampires, hissing and screeching, filling thenight with predatory cries*” [CoB, с. 168]);

- 'гавкіт' – 'bay' (“*The baying of the wolves sounded nearer...*” [Dracula, с. 11]);

- 'виття, крик' – 'ululation' (“...**ululations onthe verge of massacre?**” [VL, с. 417]).

ЖИТТЯ кодується наслідуванням звучань, які утворюються типовими реаліями світу людини, зокрема, рухом води, повітря. Ці звучання постійно оточують людину, легко

сприймаються органами чуття й розпізнаються: "... *here [in the land where men worked] where the water gurgled over rock*" [МС, с. 30], "*He closed the door behind him. The rain had stopped so she could hear the murmur of the stream*" [МС, с. 167].

На відміну від ономагопії, яка корелює з концептом СМЕРТЬ, звуконаслідування для об'єктивації концепту ЖИТТЯ представлені лексикалізованими повторами: *gurgle* [echoic formation], *murmur* [OFr *murmure*, PIE reduplicative base *mor-mor, of imitative origin]. Примітно, що етимологічні значення цих одиниць пов'язані з внутрішньою ономагопєю, оскільки у своїх первинних значеннях вони імітували звуки, які супроводжують конкретний стан людини.

Значення 'звучання, що створюється рухом води, повітря' є історично пізнішими і виникали за аналогією, у результаті метафоричного розширення: *gurgle* 'sound heard in the abdomen' > 'in reference to water over stones', *murmur* 'sound of human voices; trouble, argument, discontent' > 'hum, rushing; in reference to water'. Окрім цього, семантична структура звуконаслідувань сфери ЖИТТЯ містить ЛСВ 'звучання, яке видає тіло людини у природному стані' - *gurgle* 'sound heard in the abdomen', *murmur* "soft blowing sound heard within the body, usually over the chest".

Тим часом у семантичній структурі звуконаслідувальних вербалізаторів концепту СМЕРТЬ міститься ЛСВ 'звучання, які видає людина у незвичному для неї стані, під час напруження' (*howl* v "to cry or wail **loudly**, as in pain, sorrow, or anger; (sl.) to laugh **heartily**", *howl* n "a **derisive** call; (sl.) **prolonged outburst** of laughter, a person or thing that is **very funny**"; *wail* n "a **prolonged high-pitched mournful** cry or sound; a **loud, bitter protest**"). Хоча ці значення не актуалізуються в аналізованих контекстах, асоціативний зв'язок із ними не втрачається через внутрішньослівну системність лексем, а тому можна стверджувати, що перебіг життя представлений в його реально-практичних формах.

Звукосимволічний потенціал вербалізаторів реалізується в повторюваних вживаннях голосних та приголосних, завдяки чому створюється асоціативний зв'язок 'смерть – приглушене, нерозбірливе звучання, шипіння; тиша, відсутність рухів'. За допомогою алітерацій, до яких залучаються глухі щільні /s, θ/, СМЕРТЬ зображено як щось невиразне, незрозуміле для людини, важке для сприйняття: "*This time the silence spun out<...>, the soft certainty in his voice frightened her*" [SL, с. 141]; "*There seemed a strange stillness over everything*" [Dracula, с. 16].

Інший звук, який залучається до складу алітерованого слова, – дзвінкий, зімкнений, передньоязиковий приголосний /d/, акустична ознака дзвінкості якого також відіграє важливу роль в алітераціях, оскільки дзвінкі звуки є менш напруженими, порівняно з глухими. Очевидно, менше напруження м'язів при артикуляції дзвінкого приголосного може викликати асоціації з такими симптомами смерті як послаблення м'язів і нерухомість. Алітерацією дзвінкого зімкненого /d/ встановлюється асоціативний зв'язок з такими ознаками:

- 'зміна стану і втрата життєвих сил' – "... *the man began to feel depressed and doubtful about the life*" [SL, с. 7];

- 'порушення цілісності' – "*His brother's death, then his destruction*" [МС, с. 35];

- 'спокій, відсутність руху, звучання' – "*Then the light went dim, the wind died and the world went silent*" [МС, с. 51].

Слід додати, що виявлені ознаки групуються навколо семантичної лінії «небуття» і відповідають набору універсальних символічних значень, властивих дзвінкому зімкненому /d/ в індоєвропейських мовах [Левицкий 2008, с. 117].

ЖИТТЯ як корелят концептуальної опозиції вербалізований алітерацією сонорних /l/, /n/ та напівголосної /w/. Символічні значення цих звуків створюють відчуття плавного та безперешкодного руху – "... *you'd still live in a world filled with violence*" [FDoC, с. 118], а також 'підняття вгору, сила, активна дія' – "*We're nomadic from nature and necessity*" [МС,

с. 62]. Це цілком справедливо, бо людська діяльність – це прояв активного, енергійного буття: “*For all the wonder soft his world, it’s hard to be away from what you know*” [МС, с. 167]; “*The door flew open on a blast of wind*” [МС, с. 168].

Важливим вважаємо те, що одні й ті ж алітераційні засоби вживаються для вербалізації протиставлених членів опозиції – ЖИТТЯ й СМЕРТІ. Алітерація шиплячого /s/ сприяє формуванню асоціації з потойбіччям – чимось жахливим, хижим, неіснуючим (див. приклади вище). Повторення цього звуку наявні і в репрезентаціях концепту ЖИТТЯ. Алітерацією шиплячого відтворюються ознаки ‘сильний, швидкий, збільшення’: “... *mass of fruit blossom*” [Dracula, с. 6]. Алітерація сонорних та напівголосних як продуктивних репрезентантів концепту ЖИТТЯ уживається у контекстах, пов’язаних зі СМЕРТЮ: “*He [Dracula] went on <...> opening the window with one wrench <...> Then he withdrew without a word*” [Dracula, с. 22]. Ці та інші приклади переконують, що маніпуляція звукосимволічними властивостями ефективна не тільки в актуалізації певних концептуальних ознак, а й у відтворенні розуміння протилежностей як невід’ємних складників цілого.

Концептуальна опозиція семіотизується не лише через символічний потенціал приголосних, а й голосних. Так із концептом СМЕРТЬ корелюють асонанси за участю дифтонга /ou/ і відкритого голосного /æ/. Відчуття від артикуляції дифтонга, яке виявляється переходом від одного звукотипу до іншого, очевидно, сприяє створенню образу ‘чогось невизначеного, незрозумілого, незвичного’. Наприклад, у вербальному описі міста, яке перетворилося на привид після нападу вампіра, уживається дифтонг, яким підкреслено оманливість, невиразність того, що відбувається: “... *the paper <...> folded open to expose the headline: ‘Ghost town in Maine’*” [SL, с. 8].

Експлікація ідеї неприродності, невизначеності посилюється контекстною конденсацією енантіосемічних одиниць *fold* “to bring **from an extended to a closed** position; to bring **from a compact to an extended** position; unfold”, *expose* “to **make free** from limitations, open and accessibe; to **lack coverage, protection**”. Повторення дифтонга трапляється в описах вампіра, де ідея ‘подвійності, відсутності межі між існуючим і неіснуючим’ знаходить, крім фонетичних, також лексичні і синтаксичні засоби вербалізації: “*He [Dracula] was either dead or asleep <...> eyes were open and stony...*” [Dracula, с. 39]. У наведеному прикладі позначення несумісних у реальному світі явищ (*dead* “**no longer alive**” та *asleep* “**a periodic state of physiological rest**”) об’єднано в складі корелятивної конструкції *either... or*. Ці та інші приклади переконують у важливості системності репрезентації концепту, коли гармонізацією різнорівневих мовленнєвих засобів досягається його комплексна актуалізація.

Свій символічний потенціал реалізують і монофтонги, серед яких голосний переднього ряду /æ/. У дослідженнях із звукосимволізму з’ясовано, що голосні переднього ряду належать до “світлих” звуків [Jakobson, Waugh 2002, с. 191]. Очевидно, саме тому символічний потенціал /æ/ найвигідніше реалізовано в контекстах, пов’язаних з образом світла або його асоціатами (посмішка): “*He smiled, flashing fangs*” [GP, с. 1]. За артикуляційною ознакою голосний /æ/ - широкий і може посилювати відчуття інтенсивного вияву ознаки - ‘занадто яскравий, раптовий блиск, спалах’, ‘зуби дуже великих розмірів, ікла тваринної подоби’. У такий спосіб кодується інформація, що співвідноситься з концептом сфери НЕБУТТЯ.

Якщо взяти до уваги фонологічний аспект аналізованих одиниць, то помітним буде подовження голосного в синтагмі /æ+ носовий ɲ/ [Леонтьева1988, с. 108]. На наш погляд, таку особливість аранжування вербалізації концепту можна кваліфікувати як фонетичну метафору, яка не тільки посилює виразність експлікації змісту, а й гармонійно співвідносить форму (вокалічне подовження) з вираженням нею змістом (‘дуже великий’).

У репрезентаціях концепту БУТТЯ/ЖИТТЯ виявлено повтори голосного /i/, який характеризується високим тоном та асоціюється з чимось ‘жвавим, веселим, променистим, теплим’ [Jakobson, Waugh 2002, с. 187]. У комбінації з асонансом, створеним щільними /w/

та /s, z/, а також у звуконаслідуваннях (*wheez* “to make a high, roughnoise”), звуковий код сприяє розгортанню образу ‘руху, повітря’, що співвідноситься з концептом ЖИТТЯ: “*Willie laughed, a wheezing snicker of a sound*” [GP, с. 2].

Окремим способом актуалізації концептів є фонестеми - ініціальні чи термінальні звукосполучення. Наприклад, біфон *sn-* залучається до структури позначень обережних, непомітних (*sneak*), дуже швидких і тому важких для сприйняття людини рухів (*snap*); а також звучань, які видають тварини (“...*the horse stepped forward, sniffed, snorted...*” [МС, с. 167]), чи люди в стані порушення життєдіяльності – хвороба, сон тощо (*sniff* “to inhale through the nose, usu. in short rapid audible inspirations, as for the purpose of identifying a scent, for clearing a congested nasal passage, or for taking a drug or intoxicating fumes”; *snort* “to exhale forcibly through the nostrils, making a characteristic noise, as a horse or pig does”).

Закономірно, що фонестема *sn-* часто залучається для кодифікації сфери СМЕРТІ, НЕБУТТЯ, де відчуття неможливі (“*Sneaking behind your best mate's back...Your temper snapping over any perceived slight to her*” [FDoC, с. 69]), а також при описі світу хижаків і потвор (“*It [beast] howled, snapped, snarled*” [МС, с. 37]).

Слід зазначити, що фонестеми реалізують свої символічні властивості не як складники конкретних одиниць, а через ту вмотивованість, яка встановлюється їх приналежністю до цілого розряду лексем зі спільними структурним (*sn-*) та семантичним компонентами (‘щось, що не відповідає нормі й оцінюється негативно’). Наведемо окремі приклади: *snake* “to move in a sinuous, intricate manner”, *snag* “unexpected obstacle”, *snares* “trap”, *sneer* “derisive smile or remark”, *sneeze* “sudden involuntary expulsion of air from the nose and mouth”, *snide* “slyly derogatory; mean, underhand”, *sniffy* (colloq.) “inclined to sniff; disdainful, contemptuous”, *snitch* (slang) “steal or inform on someone”, *snivel* “cry while sniffing with a runny nose”, *snoop* (colloq.) “pry”, *snooty* “supercilious, conceited”, *snotty* (slang) “contemptible or conceited”, *snout* (slang) “derogatory term for an nose or an informer”, і навіть *snuffit* (slang) “die” тощо [David Appleyard. Guide to Phonesthemic Initial Sounds].

Біфон *gl-* містять структури позначень рухливого світла: сяяння зірок – *glitter* ‘sparkle and shine with showy brilliance’ (“*The first stars glittered overhead, like diamonds trapped in velvet*” [GP, с. 6]); блиску волосся *glisten* ‘shine and sparkle like snow in the sunshine’ (“*Her long, copper-colored hair glistened in the lights*”) [GP, с. 14]; світло радості від щастя, в очах друзів – *gleam, glimmer* ‘shine brightly’ (“*The glimmer in his friend's eyes grew brighter*” [BG, с.84]), а також для позначення емоцій, пов’язаних із відчуттям чогось позитивного (світло, тепло, радість (*glad* ‘feeling happy; cheerful and bright’ “*I was apart from it, and glad*” [GP, с.10]). Переконаємося, що усі наведені приклади корелюють з атрибутами земного світу.

Закономірним виявляється той факт, що фонестема *gl-* бере участь у кодифікації сфери ЖИТТЯ / БУТТЯ, де все сприймається як світле, радісне й таке, що виділяється з темряви: “*He stood, white shirt gleaming in the dark*” [GP, с. 20]; “*The street lights glistened off the sidewalk*” [GP, с. 20], а також співвідноситься зі звичним світом тварин: “*His fur glistened in the torchlight as if freshly washed*” [GP, с. 28]. Фонестема *gl-* серед тих знаків, які кодують емоційний стан людини, вказуючи на світло, яскраві речі та радість.

Свого часу дослідження П. Садовським [Sadowski 2001, с. 76] самотійних лексем сучасної англійської мови з фонестемою *gl-* показало, що більшість із них (14 з 41) належать до семантичної групи ‘світло, яскравість і радість’: *glad* “cheerful and bright”, *glade* “shining bright”, *glance, glare* “clear”, *glass* “bright”, *gleam* “a flash of light”, *glee* “pleasure, gladness”, *gleed* “glowing”, *gleg* “energetic”, *glent, glimmer* “shine brightly”, *glisten* “shiny”, *glitter* “shining with a bright light”, *glow* “shine with a bright light”. Дослідник стверджує, що ці значення зберігаються ще з давньоанглійського періоду розвитку мови. Цей факт підтверджує релевантність обраного звукового коду для процесів семіотизації та його історичну стійкість.

Проведений аналіз підтвердив припущення стосовно того, що такі фонетичні засоби як звуконаслідування, звукосимволізм та фонестеми виявляються вельми ефективними для

об'єктивізації антонімічних концептів ЖИТТЯ й СМЕРТЬ. **Перспективу** дослідження становить аналіз засобів об'єктивізації концептуальної антиномії ЖИТТЯ – СМЕРТЬ на лексичному та синтаксичному рівнях, що забезпечить комплексність її мовної реконструкції.

Література

- Вендина Т. И. Прекрасное и безобразное в русской традиционной культуре / Т. И. Вендина // Логический анализ языка. Языки эстетики : Концептуальные поля прекрасного и безобразного. – М. : Индрик, 2004. – С. 143-162.
- Газов-Гинзберг А. М. Был ли язык изобразителен в своих истоках? : (Свидетельство прасемитского запаса корней) / Акад. наук СССР. Ин-т народов Азии / А. М. Газов-Гинзберг. – Москва : Наука, 1965. – 183 с.
- Деева Н. В. Способы актуализации концепта СМЕРТЬ в древнерусских текстах / Н. В. Деева // Новое в когнитивной лингвистике : Материалы I международной научной конференции. – КемГУ. – 2006. – № 8. – С. 340-352.
- Левицкий В. В. Семантические и фонетические связи в лексике индоевропейского праязыка. Опыт квантитативного анализа этимологического словаря / В. В. Левицкий ; Нац. акад. наук Украины, Украинский яз.-информ. фонд. – Черновцы : Рута, 2008. – 231 с.
- Леонтьева С. Ф. Теоретическая фонетика английского языка : [Учеб. для веч. и заоч. отд-ний педвузов] / С. Ф. Леонтьева. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк., 1988. – 270.
- Невинская М. Д. Концептуальная оппозиция «народ – власть» в политическом дискурсе : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.19 «теория языка» / Невинская Мария Дмитриевна – Волгоград, 2006. – 21 с.
- Пасечникова И. П. Концептуализация войны и мира в современном немецком языке : на материале периодической печати : дис. канд. філ. наук : 10.02.04 / Пасечникова Ирина Павловна – Тамбов, 2009. – 226 с.
- Пономарева Е. Ю. Концептуальная оппозиция «жизнь–смерть» в поэтическом дискурсе (на материале поэзии Д. Томаса и В. Брюсова) : автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Е. Ю. Пономарева. – Тюмень, 2008. – 22 с.
- Руднев В. П. Энциклопедический словарь культуры XX века / В. П. Руднев. – М. : Аграф, 2001. – 608 с.
- Сахарова О. В. Бінарні опозиційні концепти в українській мовній свідомості / О. В. Сахарова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/55121/62-Sakharova.pdf?sequence=1>
- Талапова Т. А. Концепт "ВЕРА/НЕВЕРИЕ" в русской языковой картине мира : дис. канд. філ. наук : 10.02.01 – русский язык / Талапова Татьяна Андреевна. – Абакан, 2008. – 198 с.
- Appleyard D. Phonesthemic Initial Sounds / Appleyard David. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.davidappleyard.com/english/phonesthemic_initials.htm#sn.
- Jakobson R., Waugh R. L. The Sound Shape of Language 3rd ed. / with a new pref. by Linda R. Waugh. – Berlin : Mouton de Gruyter, 2002. – XIV, 335 p.
- Sadowski P. The sound as an echo to the sense : The iconicity of English gl- words / Piotr Sadowski // The Motivated Sign : Iconicity in Language and Literature / Piotr Sadowski. – Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Pub. Co., 2001. – С. 69-88.
- Clare C. City of bones / Cassandra Clare. – New York : Walker Books Ltd, 2015. – 528 p.
- Frost J. First drop of crimson / Jeanine Frost. – New York : Avon, 2010. – 371 p.
- Hamilton L. Guilty pleasures / Laurell K. Hamilton. – New York : Jove, 2002. – 272 p.
- King S. Salem's Lot / Stephen King. – New York : Anchor, 2011. – 464 p.
- Rice A. Prince Lestat / Ann Rice. – СПб. : Sphere, 2015. – 584 p.
- Rice A. Interview with the Vampire / Ann Rice. – СПб. : Sphere, 2012. – 320 p.
- Roberts N. Murrigan's Cross / Nora Roberts. – New York : Jove, 2007. – 352 p.
- Rollins J. The Blood Gospel / James Rollins. – New York : Harper, 2013. – 736 p.
- Stoker B. Dracula / Bram Stoker. – England : Penguin books. – 1994. – 449 p.
- Етимологічний словник англійської мови. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.etymonline.com>.

УДК: 811.161.312

ПРИХОДЬКО Г. І.

(Запорізький національний університет)

БІОКОГНІТИВНІ ВИМІРИ ОЦІНКИ

У статті розглянуто біокогнітивні підвалини категорії оцінки. Особливу увагу приділено структурі оцінного концепту.
Ключові слова: оцінка, біокогнітивний, концепт, когніція.

Приходько А. И. Биокognitive измерения оценки. В статье рассмотрены биокognitive основы категории оценки. Особое внимание уделено структуре оценочного концепта.
Ключевые слова: оценка, биокognitive, концепт, когниция.

Prihodko A. I. Biocognitive Dimensions of Evaluation. The article discusses the biocognitive foundations of evaluation category. Particular attention is paid to the structure of the evaluative concept. The evaluative conceptualization is the assessment of objects of the outer world and the formation of the evaluative concepts in our minds. The evaluative categorization is a grouping of objects and phenomena in accordance with the evaluative classes and categories. The structure of the evaluative concept of any language can be represented as the core, which is the keeper of the collective knowledge of a particular nation, and the periphery, which is filled with